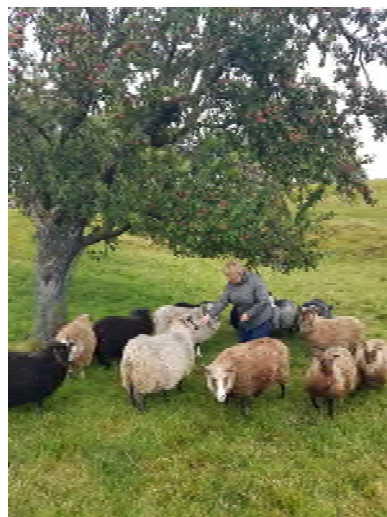

*Sommarskule Lygra
Juni 2021
Foto : Torhild Kvingedal*

Årsmelding 2021

 Lyngheisenteret på Lygra
Museumssenteret i Hordaland

Årsmelding 2021

Forord

Kort samandrag om Lyngheisenteret på Lygra

Opna i 2000. Areal: 1500 mål lyngheier og 500 mål innmark fordelt på 5 gardsbruk. Restaurering: 30 eldre bruksbygningar og 1,5 km steingardar. Omfattande rydding av krattskog og utbetring av lyngbeiter, 4 km med tilrettelagte stiar gjennom lyngheiene.

Informasjonsbygg: Matstove, auditorium, klasserom, utstilling, kontor.

Gardsbruk 57/2 på Lygra vart i 2015 kjøpt av Lyngheisenteret /Museumssenteret i Hordaland og er integrert i drifta.

Heile prosjektet med å etablera Lyngheisenteret vart gjennomført i perioden 1990-2000 under Prosjekt Vestkyst og Kulturlandskapsenteret i Hordaland fylkeskommune, med støtte frå Miljøverndepartementet, Kulturdepartementet, Kommunaldepartementet og Landbruksdepartementet.

Vernearbeidet på Lyngheisenteret /Lygra har sitt utspring frå Universitetet i Bergen (UIB) sitt tverrfaglege forskingsprosjekt 'Lindås prosjektet' på 1970-tallet.

Eit av dei viktigaste funna i prosjektet var at kystlyngheiene var meir enn 4000 år gammalt kulturlandskap og at det var dei tradisjonelle driftsformene som hadde gitt lyngheiene sitt karakteristiske kulturlandskap.

Utgangspunktet var eit heilskapleg vern gjennom aktiv autentisk drift. Alle fem gardane på Ytre Lygra er med i samarbeid med Lyngheisenteret / Museumssenteret i Hordaland for å bevare den autentiske lyngheidrifta.

Føremål:

- a) **Kulturlandskap** – Jordbruksproduksjonen til gardsbruka skal drivast på ein slik måte at det historiske kulturlandskapet på Ytre Lygra og Lurekalven vert halde i hevd. Setja lyngheilandskapet på Lygra inn i ein nasjonal og internasjonal samanheng
- b) **Forsking** – Det skal drivast vitskapeleg forskning og forsøksverksemd.
- c) **Formidling** – Det skal formidlast kunnskap om kulturlandskap til publikum
- d) **Undervising** – Ein skal samarbeida med utdanningsinstitusjonar om undervisingstilbod innan kulturlandskap, kystkultur, friluftsliv og miljølære.
- e) **Næringsverksemd** - ein skal samarbeida med friluftsliv- og reiselivsorganisasjonar for å fremje reiselivet i regionen. Like eins skal ein samarbeida med næringslivet for å fremja lokal og regional næringsutvikling basert på verdier som ligg i det historiske kulturlandskapet, og engasjera seg i den framtidige utnyttinga av ressursane i det norske kystlandskapet.

Personale 2021

Fast tilsette:

Torhild Kvingedal	Avdelingsleiar 100%
Jan Otto Pletten	Driftsteknikar 100 %
Astrid Pletten	Driftsteknikar 50 %
Rositsa Dimitrova	Drift infobygg 20 %
Vibeke Døsvik Haukeland	Drift/marknad infobygg 80 %
Siri Vatsø Haugum	Forskar og fagansvarleg 60 % frå 1.mai
Mons Kvamme er engasjert (ca. 20 %) som fagleg medarbeidar og formidlar/kurshaldar.	
<u>Sesongarbeidarar april - september:</u> Chris Chapman, kokk 60 % april- september	
Victoria Grape, Ingrid B. Eikefet, Tina Vetås	

Besøktal i 2021: 9027 - Besøktal 2020: 5056

Drifta på Lyngheisenteret 2021.

Dei store utfordringane som koronaen har gitt oss har ført til ei omlegging av drifta i år også.

Budsjett er skore ned og tal tilsette til minimum, vi har prioritert å ta dei meste nødvendige forvaltningsoppgåvene i landskapet, garden, bygningar og løfta det fagleg arbeidet. Vi har brukt tida til å styrkje oss ved å tilsette ein fagansvarleg med forskarkompetanse på kystlynghei, biologi og klima. I april hadde vi strategisamling med alle tilsette og delar av vårt store nettverk. Der vi fekk vi stake ut kurs for arbeidet vårt dei neste 5 åra. Ein milepæl at vi har fått aksept for at vi kan prioritera fagleg satsing fram eigen inntening.

Nesten alt nettverksarbeid, undervising, bestillingar stoppa opp første halvår. Forskinga på Lygra har gått som planlagt. Vi har hatt ope infobygget torsdag, fredag og søndag frå påske 27. mars til 30. september. I tillegg til helger i oktober og andre dagar etter avtale heile året. Vi fekk endeleg også arrangera ein konsert med Signe Førre Hundvin i vår. Ho har sterke slektsband til Lygra. Vi søkte pengar frå Alver kommune til sommarskule, det vart ei flott opplegg og eit samarbeid med Kystkultur.no. Ei god erfaring som vi gjerne vil vidareføre med sommarskule neste år også !

I år har vi mykje jobba med planar, budsjett og søknadar for den nye formidlingsarenaen «Naturrom Lygra». Ny skjøtselsplan er under utarbeiding saman med Lygra Villsaulag og vi har leigd inn eksterne for å hjelp oss med dette inkl. oppdatert kart for skjøtsel over heile området.

Vi har lagt vekt på at besøkande skulle ha god tilgang til info både ute og inne. Vi har lagt til rette for at alle som kjem har tilgang til turguidar og info om senteret sjølv om dei ikkje er innom infobygget, og klyngetunet er tilgjengeleg med bord, benkar og infoskilt om kulturhistoria på Lygra.

Vi har i år også måtte ta del av utstillinga til lagring av bord, stolar mm. pga. krav til avstand i matstova og møterom. I august delte vi av ein del av utstillingsområdet til lager og ein enkel grovlab for studentar og forskarar. Dette ikkje permanent, men ei mellombels løysing dei neste 2-3 åra til vi har fått lage ein ny utstilling ute.

Det har vore bra på besøk av enkelt personar i år og juli var neste som eit vanleg år. I august fekk skular og UH – sektoren opna opp igjen og vi hadde mange grupper for feltkurs og ekskursjon i august og september. Gruppebestilling på selskap og konfirmasjonar kom att i august /september og var med å berga budsjettet vårt. På slutten av året i november og desember måtte vi igjen stenge ned arrangement pga. auka smitte igjen. Alt i alt eit godt år med mykje viktig arbeid gjort i kulturlandskapet, forskning, forvaltning og matstova som er hjarte på Lyngheisenteret ! Ikkje minst vi har fått ein tydeleg kurs for arbeidet framover !

Økonomi.

Pga. grunn av Korona situasjonen vart nesten alle arrangement, grupper, kurs avbestilt første halvår. Hausten berga økonomisk med feltkurs, grupper og selskap. Vi har ca. 900.000 kr i eigeninntekter i år, som er 260 000 betre enn budsjettet, lønnskostnadene ligg tilsvarande høgare enn budsjett. Vi skifta taket mot aust på Infobygget, som kom på kr 355.000. Sidan det er ein vesentleg oppgradering har vi fått avskrive det over 10 år. Dette har ført til eit overskot på ca. 300.000. Dette vil bli brukt til andre investeringar dei neste åra. Korona situasjonen gjer 2022 og til ei utfordring og vi veit ikkje korleis det vil påverka vår inntening.

Mål 1 Forvaltning

Innsamling: Lyngheisenteret sine samlingar er kulturlandskapet, utmarksbygningane og tunet på bruk 57/2 og kystlyngheiane i utmarka på Ytre Lygra, medrekna tuftene etter mellomaldergarden på Lurekalven.

For å ivareta samlingane har vi ei aktiv drift tufta på tradisjonelle metodar. Drifta er i eit nært samarbeid med grunneigarane på Ytre Lygra .

Gjennom forskning i samarbeid med Bioforsk og Universitet i Bergen (UiB) samlar ein kunnskap om det kulturbiologisk systemet knytt til lyngheiene og husdyra i dette landskapet.

Samlingsforvaltning:

Kulturlandskap, dyr, insekt, planter utgjør hovudtyngda av samlinga vår. Det er også dette området som får størst fokus på forvaltning, gjennom beiting med Gamalnorsk sau og Vestlandsk Fjordfe /Vestlandsk Raudkoll, brenning og slått av lyng, rydding av kratt og skog. Vi tek var på både den immaterielle og materielle kunnskapen knytt til den tradisjonelle drifta.

Mål for avdelinga 2021

Overordna mål :

- Revidere skjøtelsesplanen for Kystlyngheiene på Lygra
- Plan og finansiering for museumsgarden.
- Arbeide med metodeutvikling for dokumentasjon av kulturlandskap på museum i samarbeid med NiBiO, UiB, MD og andre relevante institusjonar

Rapport overordna mål :

Arbeidet med å revidera skjøtelsesplanen for kystlyngheiene på Lygra er godt i gang, kartmateriale er oppdatert, registrering er gjort, og planen er nesten ferdig stilt.

Vi har ikkje kome i mål med plan for drift og finansiering av museumsgarden. Vi har arbeidd med fleire interessante mogelegheiter for garden vidare og vil forrette dette arbeidet neste år.

Skjøtsel av lyngheiene og kulturlandskapet

Mål for 2021

Forsette vedlikehalde lyngheiene primært med beitedyr, og tillegg der dette ikkje er tilstrekkeleg manuell rydding av skog/kratt einstape, og lyngbrenning på Tangane og Lurekalven.

Prøve ut beiting med geit på Lurekalven.

Auke dyrehaldet noko for å få ei betre beiting på kulturbeitet, i samarbeid med dei andre grunneigarane. Vedlikehald av steingardar, gjerder, stiar, torvhus / moldhus/gardflorar, naust, og kai anlegg. Drift av moldtaket og torvtak og bruk av gardflorane, ein nøkkelfaktor for lyngheidrifta, tilrettelegging for undervising og formidling.

Drifta av åkerbruk, slåttemark for å vise ressursbruken på ein lyngheigard. Vi vil i året som kjem legge vekt på gjødsel i åkrane med vekt på tang og sauegjødsel og prøve ut ull og sild som ein næringsressurs. Vi vil vise spa-jordbruket på mindre åker areal, og slå med ljà på ein del av slåtteeenga. Vi arbeider vidare med å tilbakeføre ei mindre areal til ein blomsterrik slåtte eng. Tilrettelegging for formidling og undervising.

Skjøtselen vi har i lyngheiene og naturbeitemarkene er med å oppretthalda det biologisk mangfaldet. Til dømes er det ein god bestand av Orrfugl og Storspove som har dei siste åra hekka her i april – juli. I 2021 vart det også observert svartstrupe i lyngheia gjennom hekkesesongen.

Miljødirektoratet registrerer bla. raudlista beitemarkssoppar, og på kulturbeite og lyngheibeita våre finn ein fleire av dei, mellom anna den sjeldne rosa vokssoppen.

Ein viktig del av arbeidet vårt er å formidla kunnskapen om dette landskapet og korleis ein kan ha ein berekraftig skjøtsel og matproduksjon og kvifor det er viktig å ta vare på det biologiske og genetiske mangfaldet for framtida. Difor får dei besøkjande ta aktivt del i noko av drifta som til dømes sauesankinga i juni og oktober, slåttesøndag, gardsbesøk og ulike kurs.

Tiltak 1: Skjøtsel av Lyngheilandskapet Lurekalven

Januar – mars har vi rydding av bjørk, einer og vierkratt i lia frå Staurbøtte og nordover mot Søra Grupo., I Nov / des var det planlagt rydding vidare mot Øyjordet, men pga. veret er det ikkje gjort.

Lyngheiene mot Tangane:

Vi rydda område på Kulturbeite Storhaug brekka vest og nordover, og har utvida område mot vest. Rydda bjørk og kratt og einstape i området vest mot Flytekaien. I nov/ des planlagt rydding av einer og kratt frå Smørhamn (vest sida på Tangane) opp til tverrgjerdet grunna dårleg ver vart ikkje dette gjort. Vi rydda i staden i Utlurvågen. Rydda kratt og oppslag av sitka sprett over Tangane. Rydding av einstape over heile Ytre Lygra (frå nord og sørover). Etter systematisk rydding over 3 år og 2 rydding pr sesong i same området / slutten av juni og beg. av august, blir det godt resultat med mekanisk rydding. Det er ressurskrevjande men resultatet blir bra og god lyngvekst og godt både sommarbeite og vinterbeite. I juni, juli og august rundt stiane mot Tangane, flytekaien og stien frå Fosseløa til Naustvika. Vi har også rydda tuftene etter klyngetunet 3-4 gonger i sesongen. Vi fekk dessverre ikkje brent lyng i år på grunn dårleg ver i vinter.

Uttesting av nytt verktøy: Brielmaier

I august fekk vi demonstrert ein Brielmaier beitepussar på Lygra. Denne er terrenggåande og har mange teknologiske nyvinningar. Maskina hanskast godt med både einer opp til ein meter og tettvokse einstapekratt. Vi har bestilt ein Brielmaier som er venta levert i april 2022. Denne vil lette ryddearbeidet vårt, særleg med einstape. Vi inviterte andre interesserte til å vere med på demonstrasjonen, og fleire ytra interesse av å leige maskina av oss.

Tiltak 2: Gjerder / grinder og stiar :

Auka nedbør har ført til meir vedlikehald av stiane på Ytre Lygra, totalt har vi ca. 4 km med stiar. Vedlikehalds grusing av stiane på Tangane og flytekaien, stikkrenner er reinska opp, rydda kantsonene av stiane. Stien frå parkeringsplassen til infosenteret mot aust på ryddast for nedfall av greiner/tre. Vedlikehald av gjerder og grinder etter behov. I nov – des. har vi fått tak i stein for å forsterka muren ned til ekspressbåtkaien og vølt ein del gjerder.

Tiltak 3: Drift moldtak / torvtak / gardflor :

Tilrettelegging for undervising, og demonstrasjon.

Drift av torvtaket på Lurekalven og torvtaket på Tangane vert brukt som eit lite demonstrasjonsfelt for elevar og andre besøkjande som ikkje kan reisa til Kalven. Torvtaket på Kobbsteinmyra vert brukt til å

halda ved like kunnskapen og tradisjonen med torvtaking, og visa ressursbruken på ein lyngheigard. Torvtaket skal brukast til formidling og undervising. Torva vert brukt til fyring i gruva på infobygget. Det er stor interesse for torvtaking blant våre besøkande. Dette er noko mange har høyrte om, den gamle generasjonen har vore med på det, men ungdommen i dag kjenner lite til dette. Dette er ein viktig ting for å vise ressursbruken i den gamle lyngheidrifta. I år har vi berre fått brukt torvtaket på Tangane til demonstrasjon.

Tiltak 4: GARDSBRUKET Slått , hesjing og åkerbruk

Arealet for slåtteteigen var som i fjor på ca. 6 da. Vi bakke tørka i godvêret i juni. Vi slår litt av arealet med ljà men mesteparten har vi slått med slåmaskin. Åkerarealet var omtrent som i fjor med poteter, grønsaker, urter og bær. Vi hentar tang frå fjøra og bruker skrapull for å gjødsel i dei minste åkrane i tillegg til husdyr gjødsel. Tang var ein viktig ressurs for kystbøndene. Ein kunnskap som i stor grad er gått ut av «manns minne». Vi har også sette eit areal for restaurering av slåttemark som ikkje har vorte gjødsla i år, slått ein gong i august. Resten av slåttearealet vert hausta av ein nabo og brukt til beiting tidleg vår og haust.

Rydding av tre langs gjerde mot vest på Magnusgarden. Mykje bær , jordbær, bringebær, solbær og rips vart seld frå sjølvbetening bod på parkeringsplassen. Grønsaker, poteter, urter, salat mm frå garden vert brukt i kjøkkenet. I november vart ulla sortert.

Tiltak 5 A): Beitedyr

Vi er medeigarar i villsauene (Gamalnorsk sau) som går på heilårsbeiting i Lyngheiene, og har ein del arbeid i samband med dette til sanking og ettersyn. Kostnader er i hovudsak til båt og tilsyn/transport av dyr til og frå Kalven. Sauene vert sankt 2 gonger om året, i byrjinga av juni og første helga i oktober. Sauene vert klipt i juni og får helse sjekk og snyltar behandling. I oktober skjer det same og slaktedyr vert teke ut.

Tiltak 5 b): Skjøtsel av Kulturbeite. Ca 65 da. Teig på vårt bruk - 57/2

Mål: skjøtsel av kulturbeite for å ivareta det biologiske mangfaldet og ha eit godt beite med gras, urter og lyng.

Området består av kulturmark med gras, urter og lyng. Nordre delen av eit større myrområdet, med gras, mose og lyng. Problem med einstape. Verdifullt området i nasjonalsamanheng for bl.a. beitemarkssopp, og som hekke området for Storspove bl.a. Mindre teig med gran, både norsk gran (*Picea abies*) og sitka gran (*Picea sitchensis*). Den skal takast vare på som ein eigen biotop, og viser kva som skjer med lyngheia når granskogen tek over. Vi har ein mindre flokk med Gamalnorsk Spæl som i hovudsak beiter på kulturbeite mellom bøgarden og tverrgjerde og noko på innmarka. Det har vore noko meir arbeid med dyra i år. Her er det ei blanding av lyng, gras og urter. Området har bla. mange raudliste artar av beitesopp, og det er viktig å ha ein betre skjøtsel med både beiting, brenning og einstape slått. Johan Lygra har beita med Vestlandsk raudkolle kulturbeite mellom innmarka og tverrgjerde, det har det også å vore innleigd beiting med andre storfe .

Oppgåver utført: Heilårsbeiting med Gamalnorsk Spæl, tilleggsføring i sauefjøs frå nov/des. til mars.

Slått av einstape i slutten av juni og byrjinga av august i 2020 og 2021. Flytting av gjerder på innmark nye grunder, vedlikehald av stiane i utmarka / kulturbeite, og vedlikehald av gjerder på Tangane. Større vedlikehald av arbeidsbåten. Vårn, potetsetting og åkerarbeid

Tiltak 6: Bygg og anlegg

Magnus garden 2021 :

Vedlikehaldsarbeid på gardshus, yttergang mot aust og montert oppvaskmaskin i kjøkkenet.

Lagt nytt golv i søredelen av høyloftet i floren.

Forsterka golvet med skiljevegg under. Vølt Nothenja og tjærebeisa naustet vårt i Utlurvågen. Større vedlikehald / reoperasjon av naust i Utlurvågen. Her må tak og takkonstruksjon og vegg/ dør mot sjøen skiftast. Torva på taket er tatt ned og nytt tak skal leggest med takstein. Dette vert gjort i felleskap med bygningsgruppa. Det er søkt om ekstra midlar til tiltaket. Arbeidet er planlagt utført våren 2023. Vedlikehaldsarbeid på gardshus og driftsbygning.

Vedlikehald av moldhus. Reoperasjonar og vedlikehald på arbeidsbåten. Vedlikehald av flytebyggene, skifta kjetting i Kalvsundet. Med innleigd hjelp har taket mot aust sida på infobygget skifta, vindskeier og takrenner er vølt mm, eit stort og kostnadskrevjande arbeid.

Arbeid med ny skjøtselsplan:

Kartgrunnlag og registreringar er gjort for ny skjøtselsplan for kystlyngheia, og planen vert ferdigstilt i februar 2022. Arbeidet med dokumentasjon av kulturlandskapet på Lygra er starta i samarbeid med NINA og MD i samanheng med den nye skjøtselsplanen.

Det har vore fleire synfaringar og registrering av tilstand på lyngheiene i Lurekalven og Tangane. Tidlegare skjøtsel er registrert i eige kart og brannkart er oppdatert. Lyngheiene er i god hevd, men einstapen er eit problem og det same er aukande attgroing på Lurekalven.

Magnus garden : Langsiktig plan for drift av museumsgarden er starta opp.

Infobygg og utstilling : Vedlikehald av klimaanlegg og lysanlegg på toaletta. I utstillinga har vi sett opp skiljeveggar for å ha til lager av bord og stoler. Noko av rommet vert brukt som grovlab. for studentar og forskarar. Endra delen av utstillinga som viser produkt frå lyngheigarden.

Infobygg og matstove:

Har vore ope 3 dagar i veke, i tillegg etter avtale. Vi har hatt enkel servering og fleire utstillingar og aktivitetar som dei besøkande kan gjere på eigen hand. Tal overnattingar var som normalt i august og september.

Matstova er hjarte i Lyngheisenteret. Her kan dei besøkande få puste ut, vera i stilla og kjenne lukta av nyslått høy. Dei kan nyte utsikta over fjord og fjell og få eit glimt av ørna som seglar forbi og sjå villsauen som beiter i lyngen. Matstova er ei grindverkstove med gruve som visert tilbake til dei gamle årestovene. Staben på Infobygget gjer ein fantastisk innsats. Dei tar varmt i mot besøkande og prøver å gjere det beste for alle, anten dei vil nyte villsausuppa, lære å bake flatbrød, sjå film & utstilling, ha ei omvising i lyngheia, vere med å hesje eller ha bryllaupsmiddagen sin på Lygra. Ynskjer gjestene å ta med eit Ferdaminne kan dei kjøpe villsaugarn, saueskinn eller lynghonning, lefser, syltetøy mm.

Overnatting kan dei gjere på Lygra Gjestegard eller Magnus garden som ligg like ved senteret. Målet vårt er at alle skal få ei god oppleving på Lygra, eit varig minne og litt kunnskap til refleksjon og ettertanke. Staben i år har vore Vibeke, Chris, Rositsa og Astrid. I tillegg til Victoria, Ingrid og Tina i sesongen. Gjennom sesongen må alle tilsette trå til i Matstova etter behov.

Lokal matproduksjon og lokal fordeling er ein viktig del av matstova og Lyngheisenteret. I år har vi hausta

mykje jordbær, bringebær, rabarbra, urter og poteter som vi foredlar og serverer. Vi har også laga lefser og pinnekjøtt til jul. Mykje av villsau kjøtet vert tørka og salta og brukt til suppekjøtt.

På grunn av ned stenging og koronrestriksjonar har vi mista ca 45 % av omsetninga vår. Nesten alt av bestillingar vart avlyst første halvår, og inntektene vi har hatt, har kome frå feltkurs og grupper i august og september og besøkande dei 3 dagane i veka vi hadde ope.

Mål 2 Forsking/dokumentasjon

- Hente dokumentasjon frå Lindås - prosjektet og forskinga på Lygra 1990 – 2019 som ein del av grunnlaget for ei ny hovudutstilling som skal ferdigstillast innan 2025.
- Samarbeide med forsking- og forvaltingsinstitusjonar for å få meir kunnskap om kor robust det tradisjonelle driftssystemet er i forhold til klima og miljøendringar. Dette skal vere eit grunnlag for vidare forskning, dokumentasjon, forvaltning og formidling.
- Samarbeide meir med UiB og andre som har forskingsprosjekt på Lygra. Vi vil auka eigen kompetansen innan forskning gjennom ein offentleg PhD.
- Mål: ein tilsett med forskarkompetanse innan 4 år.
- **Utført Forsking / dokumentasjon 2021**
- Siri Haugum vart frå mai tilsett i ein ny fagstilling for Kystlynghei. Stillinga er på 60 %. Siri er biolog og har tatt sin PhD grad på kystlyngheiene på Lygra og Helgeland.
- Ho har forskarkompetanse og disputerte for sin PhD grad 15. desember på Lygra.
- Prosjektpartner i forskingsprosjektet “DURIN: The underappreciated roles of dwarf-shrubs in responding to and influencing global climate change” (UiB m.fl 25 mill. NOK) 2022 – 2024 Prosjektet er ein del av fellesløftmidlar frå Forskningsrådet
- Søkte midlar til eit 3 årig forskingsprosjekt “Forvaltning av natur- og kulturarv i levande museumssamlingar gjennom forskning og samarbeid” i «Museumsprogram Forskningskompetanse, samarbeid og infrastruktur» . Vi hadde avtale med 10 organisasjonar frå UH sektoren, museumsnettverket for kulturlandskap og Nordhordland Biosfæreområde som samarbeidspartnarar Dessverre fekk vi ikkje støtte til dette.
- Publisering av fagfelleverdert forskingsartikkel i internasjonalt tidsskrift på nivå 2 (*Oikos*) som syner viktigheita av tradisjonell skjøtsel av kulturlandskapet under klimaendringar: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/oik.08098>
- Medforfattar på ein fagfelleverdert forskingsartikkel om røsslyng sin sårbarheit for klimaendringar (akseptert for publisering i *Ecology and Evolution* i 2022). Medforfattar på ein forskingsartikkel om lyngsviing som restaureringstiltak etter omfattande tørkeskade (sendt til fagfellevurdering i *Applied Vegetation Science*).
- Arbeid med utstilling/ formidlingsarena starta opp i august 20 og har forsatt i 21. Forprosjektrapporten er ferdig og dannar grunnlag for søknader om midlar. Målet er å opna utstilling i 2025.
- Miljødirektoratet har fornya avtalen med oss som Nasjonal fagrådgjevar kystlynghei for 2021 , og Mons Kvamme har vore engasjert i fleire oppdrag for dei.
- Vår semesteret hadde vivein praksisstudent frå Inst. for Biologi ved UiB. Han har

deltatt i det praktiske arbeidet med garden og senteret og har sett opp eit forsøk med biogjødsel og brunsnigl i forhold til produksjon av grønn saker.

- I samaband med ny strategi for auka forskningsaktivitet har vi byrja arbeidet med ein grovlab. for studentar og forskarar.
- Ny Skjøtselplan: Gjennom arbeid med ny skjøtelsplan får vi laga nye kart i ArcGIS som dokumenterer skjøtsel og tilstand på lyngheiene gjennom dei siste 15 åra. Dette dannar grunnlag for å dokumentera skjøtsel og endringer i landskapet vidare framover.
- Fleire eksterne foredrag om lynghei, natur og klima, mellom anna for Nordhordland Næringslag, Forum for Natur og Friluftsliv og på Plan, klima og folkehelsekonferansen arrangert av Vestland Fylkeskommune.
- Oppstart av fransk student på internship (november 21 til februar 22). På Lygra har ho registrert korleis orrfuglen brukar lyngheiene om vinteren.
- Presentasjon av Lyngheisenteret som partner og/eller vert på Senter for bærekraftig arealbruk (CeSAM).

Forskning på Lygra med UiB andre forskingsinstitusjonar.

Landpress : Eit forskingsrådet-finansiert prosjekt som UiB inst for biologi v/ Vigdis Vandvik starta våren 2016 og avslutta i 2020. Bakgrunnen for prosjektet er at kombinasjonen av klima- og landbruksendringar utgjer aukande trussel mot naturverdiane i kystlynghei. Prosjektet har følgd opp lokalitetar som vart råka av utbreidd lyngdaud i tørkevinteren 2014. Desse lyngheiene har avgrensa evne til å gjenopprette god tilstand hos røsslyngen utan hjelp, og særleg i nord er det fare for at krekling og halvgras (t.d. bjønnskjegg) breiar seg på bekosting av røsslyngen. Heldigvis syner Landpress-prosjektet at desse lyngheiene responderer som vanleg på lyngsviing, og at dei kan restaurerast tilbake til god hevd. For å forstå kvifor nokre lokalitetar vart hardt råka av røsslyngdaud i 2014, medan nærliggande lokalitetar ikkje hadde synleg skade, har Landpress-prosjektet installert eit tørkeeksperiment på tvers av suksjonsfasar i lyngheier i nord (Tjøtta) og sør (Lygra). Her fann ein at lyng som i utgangspunktet er i god hevd har høg motstandsevne mot forstyringar, medan gamal lyng som er på overtid for lyngsviing er sårbar for endringar. Som ein del av prosjektet vart innhaldet av karbon i jorda målt. Her fann ein at sjølv om det er skinn jord i lyngheia inneheld den meir enn 20 kg reint karbon per kvadratmeter. Dette karbonlageret har blitt bygd opp over lang tid, og i dei delane av lyngheia som var i god hevd var dette karbonlageret stabilt. I gamal lyng vart karbonsyklusen påverka av tørkeeksperimentet, noko som betyr at karbonlageret her ikkje vil vere like stabilt under større svingingar i nedbørsmønster. Landpress-prosjektet har hatt eit stort nettverk. Mellom anna er det ein del av «The International Drought Experiment», der prosjektet representerer det våtaste tørkeeksperimentet i global skala. Nesten 20 bachelor- og masterstudentar, samt nesten hundre studentar på feltkurs, har vore engasjert i å samle og analysere data frå tørkeeksperimentet på

Lygra, enten som assistentar til Landpress-forskarane, eller gjennom sjølvstendige prosjekt. Det kjem derfor stadig ny viten og nye publikasjonar frå dette prosjektet. Infrastrukturen blir vidareført i nye forskingsprosjekt, mellom anna DURIN (2022-2025).

Immateriell kulturarv

Lyngheisenteret forvaltar nasjonal kompetanse knytt til tradisjonell drift og forvaltning av kysten sitt kulturlandskap; lyngheiene. Vi har mykje dokumentasjon, og forskning om den tradisjonelle drifta, og målet er å halde kulturlandskapet i hevd tufta på denne kunnskapen. Ein svært viktig moment i dette er den heilskapleg kunnskapen om ressursforvaltninga i dei gamle driftsmåtane, noko som er høgst aktuelt i dagens debatt om miljø, global oppvarming og matproduksjon.

Vi har også kokk /kjøkkenet som konserverer og bruker lokale råvarer frå drifta. Servering av lokal tradisjonsmat er ein god måte å formidle den immaterielle kulturarven på. Gjennom undervising, kurs, film, lokal mat og praktisk arbeid formidlar vi tradisjonelle driftsmetodar.

Lyngbrenning :

Lyngbrenning av kystlyngheia er ein handlingsborne kunnskap og tradisjon på lik linje med mange andre tradisjonshandverk. Det er stor etterspørsel etter kompetansen til Lyngheisenteret når det gjelder

kontrollert lyngbrenning og beiting av kystlynghei. Vi har gjennom mange år arrangert kurs i lyngbrenning på både Lyngheisenteret og langs heile kysten frå Hvaler til Nordland

Etter storbrannane i 2014, har det i aukande grad vore fokus på brannberedskap i tillegg til ordinær lyngheiskjøtsel. Lokale brannvernmannskap vert alltid invitert til disse kursa i tillegg til grunneigarar, sauebønder og andre interesserte.

Kunnskapen som vi har opparbeidd oss angående landskapsbrenning er svært relevant for brannvesenet og med den aukande attgroinga ein har langs heile kysten er villbrannar ein aukande fare. Dette angår ikkje berre landbruket men

og regional og kommunal forvaltning i høve til beredskap, arealplanlegging og til dømes bustadbygging. Det er difor svært viktig med ein god dialog med myndigheitene slik at dei forstår betydninga av beiting og brenning for å redusere brannfaren i landskapet. I år har vi ikkje kunna halde kurs lokalt eller regionalt.

Filmen «Kunsten å brenne lyng» laga vi i 2013 viser denne handlingsborne kunnskapen i praksis i dag.

<https://www.youtube.com/watch?v=QKkgmLqrKKo>

Fangst og Mattradisjonar

Vi arbeider med å vidare føre gamle fangst og mattradisjonar frå Lygra og regionen. Dette året har vi ikkje kunna prioritert å arbeida med sildefiske i Lurefjorden.

Prosjekt « Gammalnorsk sau i Nordhordland» (Villsau)

Eit samarbeid med Lygra Villsaulag og Landbruksforvaltninga i Lindås kommune.

Målet med prosjektet er å sikre det genetiske mangfaldet som er ein viktig eigenskap ved villsauen. Det er eit mangfald av fargar på ulla, utsjånad på sauene, på horn og bein. Mangfaldet må vere spesifikt for villsauen, slik at nettopp desse viktige eigenskapane kan bestå. Målet er også å få stifta eit Villsaulag i regionen som kan føre arbeidet vidare. Laget vart stifta i november 2019, men pga. av korona har ein ikkje kunne samlast til arbeidet i det nye laget. Det har heller ikkje vore arrangert eige Villsaumønstring i år. Det var kåring av villsaulam i samband med Bondens dag i Knarvik i september

MÅL 3 FORMIDLING

Mål for avdelinga i 2021

- Arbeide for å få ressursar til ein formidlar stilling.
- Fornye undervisningsopplegget for grunnskulen og vidaregåande med fokus på FN sine berekraftsmål.
- Utvikle eit undervisningstilbod i samarbeid med Biosfæreområdet.
- Arbeide med ny utstilling, arbeid med finansiering og fagleg innhald. Målet er å få ny utstilling ferdig innan 2025.

Formidling

Utført 2021 :

Sesongopning var palmesundag og vi hadde ope 4 dagar i påskeveka med godt besøk. Sidan har infobygget hatt ope torsdag, fredag og søndag, i tillegg ope for skuleklassar og grupper etter avtale heile året. Det har vore bra besøk søndagane og litt meir varierende besøkt kvardagane.

Besøket i juli var i år tilbake til normalen og vi hadde også bra besøk i august og september.

Vi har utarbeidd grunnlagsmateriale, fagleg innhald, budsjett og finansieringsplan for ny utstilling. Vi har utarbeidd søknader og sendte vår første søknad til fylket i oktober på ekstraordinære midlar til kulturbygg. Begynt arbeidet med å oppdatere undervisningsopplegget vårt.

Undervisning:

1099 elever og studentar har delteke i ulike undervisningsopplegg på Lyngheiseret

UiB og UiO har hatt feltkurs og HVL Sogndal og NLA har hatt undervisning her. 336 elevar frå grunnskulen og 54 elevar frå VGS har også hatt undervisningsopplegg her.

Alver kommune har avtalt eit fast undervisningsopplegg i Den kulturelle skulesekken for 5.trinn for åra 2022- 2024.

Sommarskule: Vi fekk midlar frå Alver kommune for å arrangere sommerskule på Lygra i veke 26 og veke 27. Vi tilsette 3 studentar for å gjennomføre opplegget.

Kystkultur.no og Kvernbit si ro og seglegruppe hadde også sommerskule her med tradisjonsbåtar. Eit velukka opplegg for begge tilboda , som vi gjerne ynskjer å gjenta neste år

om vi kan få støtte.

Digitalformidling:

Vi har auka kompetansen på digitalformidling, og vist filmsnuttar på FB frå den dagleg drifta.

Formidling ute i landskapet :

Vi har også jobba med meir tilgjengeleg informasjon ute som folk kan finna uavhengig av våre opningstider bl.a. tilgjengeleg infomateriell og guide til turløype. Oppstadvev utandørs for barn for andre, Hnefatafel ute og info på tuftene etter klyngetunet.

Utstilling:

Kunstrunden i Nordhordland 28.mars til 16.mai

Turid Grov, glaskunst, Eilif Stene, foto, Jessica Coull Hugøy, maleri, Anne Johnsen, ullfilt/vev, MaritBergheim Lyhammer, ullfilt/lampe/skulptur, Marita Haugen, ullfilt/smykke, Elin Alver, ull/vev, Ingvild Skår, ullfilt, Kari-Anne Kvammen, ullfilt/akvarell.

Utstilling Mandus Fondenæs (1889 – 1977) og Klara Fondenæs (1901 – 1974).

Utstilling med lokalt husflid med vekt på ull frå Gamalnorsk sau. Hovudutstillinga «Det stig av Hav» var open frå mai til august.

Konsertar :

2.mai Konsert med Signe Førre Kvartett:

Signe Førre Kvartett er eit spanande nytt band med musikarar med ulik sjanger-bakgrunn som spelar hovudsakeleg folkemusikk frå ulike kulturer. Signe har slekt frå Magnusgarden, Lygra.

18.juli: Konsert med tre unge musikarar Synne Ulstein Fersum(fiolin), Sigvald Ulstein Fersum (slagverk) og Sunniva Herland Monstad. Lokale hardingfeleslåtter av Martinus Monstad til argentinsk tango av Piazzolla.

Arrangement :

Familiesøndagar med ulike tema – som ull og plantefarging, kjøtt, sauesanking, juleverkstad, Livet i fjøra, vikingdag, slåttesøndag, ull, mat, markens grøde.

28.mars Påskeverkstad

25.april Gardsbesøk

23.mai. Vårønn

5.juni sauesanking

21.juni sauesanking på Tangane

27.juni Slåttesøndag

18 .juli Konsert med

28.juli Gardsbesøk og Livet i fjøra

26.september Markensgrøde

2. og 3. oktober Sauesanking

22. oktober opning av Ullveka og marknad i Knarvik.

27.oktober – Kurs i Ullsortering

29 oktober – Kurs «Spinn tråd av ”scrap-fiber”» v/Gina Mastrianni og Vigdis Valde

31.oktober – Kurs i plantefarging v/ Sascha Camilla Gade

31.oktober familiesøndag med tema Ull

Kystpilegrimsleia :

Lygra og Håkons haugen er utpekt som nøkkelstader langs leia.

Synfaring på Seim, Håkonshaugen saman kystpilgrimskontoret i Bergen og Alver kommune ang. satsinga på Kystpilegrimsleia og merking og skilting av pilegrimsvegen i august.

Kystpilegrimskontoret i Bergen og Selje hadde møte på Lyngheisenteret i september, seminar med om satsinga på Kystpilegrimsleia dei neste åra.

Arbeidet med ny utstilling / formidlingsarena forsett og det vart sendt inn ein søknad om støtte til kulturbygg i Vestland fylkeskommune 10. okt. Dessverre fekk vi ikkje støtte no, ny søknadsfrist er 30.april 2022.

Lyng frå Lygra til Venezia biennale 2021

Opaform arkitekter v/ Marina Bower er invitert til å delta på Venezia biennale 2021 og ville ha med element frå Lygra-brent lyng og filmen «Lyngheiene eit kulturlandskap som forsvinn». Tema for utstillinga er « Mot framtida, korleis kan vi leve saman» .

17th International Architecture'Exhibition " How will we live together" Called Future Assembly, the installation illustrates an imaginary future that centre's the natural world in an international collaboration informed by the alliance of the United Nations (UN). [Studio Other Spaces campaigns for nature at Venice Architecture Biennale \(dezeen.com\)](https://www.dezeen.com/2021/02/17th-international-architecture-exhibition-how-will-we-live-together/)

Foredrag :

Kystlynghei attgroing, beiting, skjøtsel, brannfare CO2 har fått stor merksemd i media nasjonalt.

Vi har utvikla og distribuert føredrag innan overordna problemstillingar knytt til berekraft, klima og naturmangfald. Alle føredraga er orientert kring forskingsfronten for det aktuelle temaet.

Innanfor tema villbrann, klimaendringar og ull har vi hatt to media innslag på Vestlandsrevyen, fleire radiooppslag, hovudoppslag på nrk.no, avisoppslag og eit ekspertintervju i Energi og Klima.

Siri Haugum vår nytilsette forskar også halde ein del foredrag og gjeve intervju.

- Foredrag på plan-, klima- og folkehelsekonferansen i regi av Vestland Fylkeskommune
- Foredrag for Nordhordland Næringslag
- Foredrag for Forum for Natur og Friluftsliv
- Intervju på Abels Tårn (NRK P2)
- Intervju i avisa Nordhordland.

[Meiner norske kystlyngheier er ei klimabombe: – Ekstrem tørke kan gi store karbonutslepp \(NRK\)](https://energiogklima.no/to-grader/ekspertintervju/ekspertintervjuet-bratebrenning-motvirker-villbranner/)

<https://energiogklima.no/to-grader/ekspertintervju/ekspertintervjuet-bratebrenning-motvirker-villbranner/>

<https://energiogklima.no/to-grader/ekspertintervju/ekspertintervjuet-klimakrisen-er-en-del-av-naturkrisen/>

Avlyst arrangement:

Kulturhistorisk undervisningsopplegg for grunnskulen i Nordhordland

«Mat for bymann og stril» i samarbeid med Brørvikskuta.
Turar med DS Oster Bergen – Lygra
Møteplassen for pensjonistane lokalt
Viking og mellomalderdag på Lygra august .
Morning cruise to The Heathland Centre at Lygra.
Juleverkstad & Julemarked i november
North Atlantic Native Sheep and Woll – Samling på Grønland
Ullruta 2021

MÅL : Fornyng - Nettverk og Internasjonalt samarbeid 2021

- Vidareføre og auke samarbeidet med UiB og Biosfæreområdet i Nordhordland når det gjeld utvikling og forskning.
- I samband med 20 års jubileet vil vi arrangere Lygra-seminaret med vekt på berekraft og tema knytt til lyngheidrift.
- Vidareutvikla LygraMat og etablera eit matkultursenter.
- Arbeide med ein ny hovudutstilling som skal stå ferdig innan 2025.
- LHS:
Samarbeid med Nordhordland Unesco Biosfære gjennom NFR-prosjektet BIOSPHERE "Activating local resources for cultivating regional cooperation for sustainable land-use" (12.5 mill NOK, 2021-2025) (UIB). LHS er ein del ressursgruppa til prosjektet.
Arbeid med ny utstilling / formidlingsarena som skal opnast i mai 2022.

Lygra seminaret er utsett til 2022 pga. korona situasjonen.

Nettverk:

Lyngheisenteret har som mål og delta i nasjonale og internasjonale nettverk ang. kulturlandskap, lynghei forvaltning, og andre nettverk som arbeider i tråd med vårt føremål. Det har vore lite aktivitet i desse nettverka, det meste vart avlyst, det som har vore har gått digitalt.

Samling for Museumsnettverket for kulturlandskap som LHS og Havrå skulle arrangere i april, vart avlyst.

Nasjonale samlinga for Lynghei Nettverket i juni som LHS skulle arrangere i Egersund, måtte avlysast.

Slik det ser ut no, reknar vi med at nettversamlingane først kan arrangerast i 2022.

«Places of learning»

Gjennom samarbeid med Nordhordland Biosfære og Fylkesmannen i Vestland er vi med i eit læringsprosjekt som «Places of learning»-plass i det internasjonalt prosjekt: MAREA (Multifunctional Agriculture: Rural Education for Action), saman med Italia, Belgia, Kroatia og Tyskland. Det handlar om innovasjon i rurale stork og kontakt mellom det rurale og det urbane. Statsforvaltaren har laga ein film om Ull som ressurs i regionen vår.

Strategisamling : I midten av april hadde vi strategisamling på Lyngheisenteret. Vi hadde med oss AFF v/ Synnøve Nesse og administrasjonen på Salhus. Alle dei tilsette ved LHS var involvert i tillegg til nokre frå andre avdelingar i MuHo og eksterne aktørar som er viktige samarbeidspartnarar for oss. Det vart lagt ned eit stort og intensivt arbeid som har gjeve oss ein god strategisk plan framover. Det gjenstår å lage ein detaljert tiltaksplan.

I midten av juni var det samling og arbeid med ny strategiplan for heile Muho på Lyngheisenteret. I slutten av juni hadde vi oppfølgingsamling for strategiprosessen vi starta i

april, der vi mellom anna fekk begynt på tiltaksplanen.

Ullveka og Ull klynga i Nordhordland Biosfæreområdet har eit prosjekt saman Industri Utvikling Vest ang. bruk av skrapull.

Avlyste samlingar

Samlinga for Museumsnettverket for kulturlandskap som skulle vera på Havrå og Lygra vart avlyst. Det Nasjonale Lyngheinetverket si samling i Egersund var også utsett til 2022.

Samarbeid på tvers i MUHO

Mykje arbeid har vorte lagt ned i prosjekta som går på tvers i MUHO denne perioden, og vi begynner å sjå resultat av som nye nettsider og profil, og fleire andre positive resultat.

Vi er med i desse prosjekta :Verdiskapande eksterne relasjonar 2.1. Prioritere samarbeid med høgskular, universitet og fagmiljø som kan gi økonomisk støtte og økt kunnskapsutveksling innan for våre samlingar : Prosjektleder Torhild Kvingedal

Driftsprojekta: Butikkgruppa og Marknadsføringsgruppa: Vibeke D. Haukeland , Miljøfyrtårn: Astrid B. Pletten Bygningsgruppa: Jan Otto Pletten.

Formidlingsgruppa har utvikla Escape box eit undervising tilbod om berekraft og tekstil for 5. – 10. klasse . Torhild Kvingedal har deltatt her.

Samfunnsoppdraget 2021 :

Korleis definerer avdelinga sitt samfunnsoppdrag?

Vi skal gjennom dokumentasjon og kunnskap bevare dei autentiske kystlyngheiene gjennom eit tradisjonell aktiv driftsform. Denne driftsforma som er mange tusen år gamal, står i sterk kontrast til dagens forvaltning av kulturlandskapet og produksjon av mat.

Det industrielle landbruket gjev samfunnet mange utfordringar, mellom anna i høve til attgroing av kulturlandskapet, trusselen mot det biologiske mangfaldet, og våre energi krevjande metodar for matproduksjon.

Lyngheisenteret har som mål å bidra aktivt med vår kunnskap og dokumentasjon i høve: forskning og utvikling, offentlig forvaltning, næring, miljøvern, den offentlege samfunnsdebatten og ulike nettverk knytt til Kystlyngheiene, kulturlandskapet og det biologiske mangfaldet både nasjonalt og internasjonalt. Mons Kvamme er engasjert av Lyngheisenteret for å drive med undervising, kurs og dokumentasjonsarbeid mm. eksternt både i nasjonalt og internasjonalt .

Nasjonal koordinator/rådgjevar for MD for Kystlynghei som utvald naturtype etter naturmangfaldsloven.

Etter at arbeidet med Handlingsplan for Kystlynghei var avslutta i 2011 fekk Lyngheisenteret ved Mons Kvamme oppdrag som fagleg rådgjevar/koordinator for det vidare arbeidet med kystlynghei som utvald naturtype. Dette gjaldt både i forhold til forvaltninga på alle nivå, private grunneigarar og andre aktørar som driver med aktiv skjøtsel av kystlynghei. Samarbeidet vart formalisert gjennom ein 3-årig avtale (2015-2017) mellom MD og

Lyngheisenteret. Denne vart forlenga fram til og med 2021.

Det er fortsett stor etterspørsel etter kompetansen og erfaringane frå Mons Kvamme og Lyngheisenteret når det gjelder kontrollert lyngbrenning og beiting av kystlynghei. Dei siste åra er at det i større grad enn før også verte etterspurd råd i forhold til oppfølging etter brann.

Handlingsplanen for Kystlyngheier <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2015/Mai-2015/Kystlynghei-er-utvalgt-naturtype/>

Fagleg rådgivar Mons Kvamme, Lyngheisenteret.

Kort utdrag frå arbeidet som er ein del av avtalen med Miljødirektoratet.

Arbeidet i 2021 har i stor grad vore ein vidareføring av det som vart påbegynt i 2020.

Mons Kvamme og Liv Guri, Møreforsk Velle har gjort ferdig arbeidet med revisjon av handlingsplanen.

Initiativet Mons Kvamme har tatt for auka merksemda omkring kystlynghei i nordområda har vorte følgt opp på fleire måtar, bl.a. med Statsforvalteren i Troms og forskingsmiljø ved Møreforsk, NIBIO og UIB.

Det skal no lagast ein skjøtselsplan for kystlyngheiene i Dale på Grytøya. Dette blir nærmast eit pilotarbeid for slike skjøtselsplanar så langt mot nord. Mons Kvamme, Møreforsk og NIBIO er med i arbeidet.

For å få ei bedre fagleg forankring og breiare diskusjon om problemstillingar knytt til dei nordlege

kystlyngheiene, arrangerte Mons ei synfaring til utvalde lokalitetar saman med Liv Guri Velle, Møreforsk, Liv Sigrid Nilsen, MD, og Peter Emil Kaland, UIB, grunneigarar og lokal landbruksforvaltning.

Den store dominansen av krekling i dei nordlege kystlyngheiene kan vise seg å ha store konsekvensar for forvaltninga. Kari Anne Bråthen ved UIT har vore kontakta om dette og spørsmålet er om deler av kreklingdominansen eigentleg er ei form for «vertikal attgroing».

Mons har også brukt mykje tid ang. diskusjon knytt til forskjellen mellom boreal hei og kystlynghei ved kartlegging etter NIN-systemet. Grunnen er at boreal hei er for dårleg definert i NIN-systemet. Dette vert no teke opp i samband med revisjon og klargjering av NIN3.

Grunna koronasituasjonen var det heller ikkje denne vinteren aktuelt å arrangere kurs i lyngbrenning. Men interessa er stor og det er mange spørsmål frå grunneigarar og landbruksrådgjevarar om skjøtsel av lynghei. Mons Kvamme er med i den tverrfaglege arbeidsgruppa for forvaltning av kystlynghei hos Statsforvaltaren i Vestland fylke.

Eksterne kurs og informasjonsarbeid i 2021

Det meste av dette arbeidet vart stort redusert eller avlyst i år.

Kontrollert lyngbrenning

Etter storbrannane vinteren 2014 og den store brannen på Sotra i sommar har det i aukande grad vore fokus på brannberedskap i tillegg til ordinær lyngheiskjøtsel. Gjennom prosjektet «Kystlynghei og langsiktige driftsopplegg med sviing» som var eit samarbeid med FMLA Hordaland i 2016 der målet var å få meir brenning og meir langsiktige driftsopplegg i kystlyngheiene. Prosjektet tok sikte på å få til ein felles arena der ein kan auke kunnskapen, informere, og diskutere desse problemstillingane. Brannen på Sotra i sommar har på nytt sett fokus på faren for villbrannar pga. av klimaendringar, ekstrem tørke og vind kombinert med attgroing tett til busetnad. Mange tek kontakt med oss for å få råd og rettleiing om korleis ein kan hindra slike villbrannar som kan få store konsekvensar for samfunnet.

Dette angår ikkje berre landbruket men også regional og kommunal forvaltning i høve til beredskap, arealplanlegging og til dømes bustadbygging. Kunnskapen som vi har opparbeida når det gjeld landskapsbrenning er også svært relevant for brannvesenet. Det er difor viktig med ein god dialog med myndighetene slik at dei forstår betydinga denne historiske og berekraftige landbruksdrifta med beiting og brenning for å redusere brannfaren i landskapet.

31.01.2022 Torhild Kvingedal